

Moravský Krumlov

18.6.2015

**Hodnotové přírůstové hospodářství dubu –
cesta relativní výnosové a ekologické stability
v čase globální klimatické změny**

Tomáš Vrška

VÚKOZ, v.v.i. – odbor ekologie lesa, Brno

Ústav zakládání a pěstění lesů, LDF, MENDELU

Proč zvolit hodnotové přírůstové hospodářství dubu

1. Globální klimatická změna se projeví nejvíce v nižších polohách
2. Větší počet a nahodilost klimatických extrémů
3. Zásadní ohrožení především pro mělce kořenicí dřeviny
4. Dub je nejlépe adaptován pro tyto podmínky
5. Budou se měnit požadavky zpracovatelského průmyslu
  - dva zásadní směry – i) vysoká kvalita dříví
  - ii) zbytek v paušálních cenách na váhu
  - (dynamický rozvoj vývoje a výroby kompozitních materiálů)
6. Je třeba vyprodukovat co nejvíce kvalitního dříví za co nejmenší náklady a přitom zajistit ekologickou – a tedy i výnosovou stabilitu a trvalost na majetcích různé velikosti

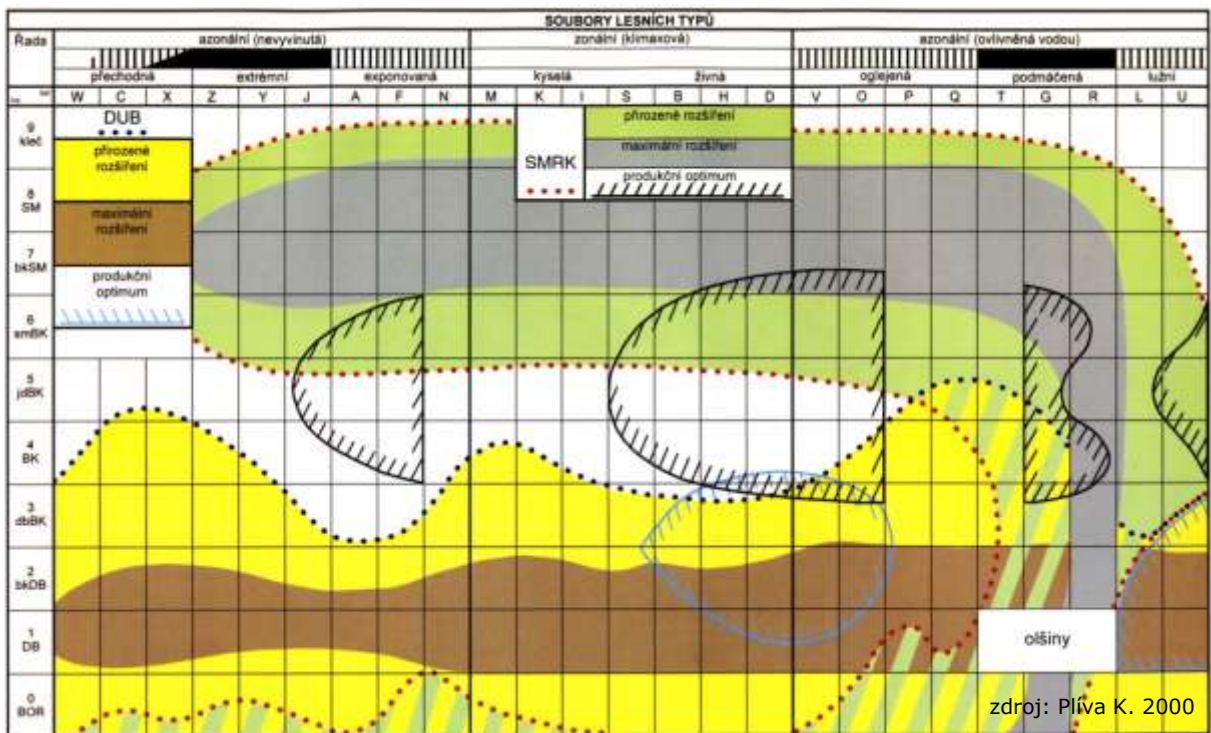
Přírodě blízké – nepasečné – hospodaření (strategie Pro Silva)

- žádná romantizující idea, ale racionální systém
- větší podíl využití tvořivých sil přírody (nikoliv násilné napodobování struktury přirozeného lesa) – tzv. biologická automatizace
- tzn. i omezení vstupů člověka na nejnižší nutnou míru pro dosažení kvality (i nadále se bude zvyšovat cena práce)
- maximální využití přirozené obnovy (zachování genetické a fenotypové kontinuity)
- kontinuita přírodního prostředí (stálý kryt půdy)
- zachování (příp. zlepšení) produkčního potenciálu půd do budoucna
- optimalizace přírůstu
- nejvyšší hospodářský efekt v dlouhodobém kontextu – cenné dřevo se vyrábí s nejmenšími náklady
- trvalost a vyrovnanost výnosu

Přírodě blízké – nepasečné – hospodaření (strategie Pro Silva)

- optimalizovat přírůst při zvýšeném podílu biologické automatizace
= „lesnické umění“)
- nutnost změny myšlení - práce s konkrétními jednotlivými stromy
  - jak při vyznačování zásahů tak při zařízeních lesů

Přírodní podmínky pro pěstování dubu

Backmannovo pravidlo „30-60-90“ – pro hlavní listnaté dřeviny
(dub platí nejvíce)

dolních 30% výšky kmene (stromu)

přináší 60% objemové produkce

a současně 90% hodnotové produkce

Cílem hospodaření je vypěstovat kvalitní, rovný, silný, zdravý kmen o výšce 10-12m a nad ním pravidelnou, velkou korunu:

koruna je nositelem fyziologických procesů a určuje rychlost růstu stromů a také výrazně ovlivňuje mechanickou stabilitu porostu)

Pěstební zásady

- V nárostech (pročistka) a tyčkovinách (prořezávka) do výšky 10-12 m odstraňovat předrostlíky a dvojáky
- při výšce do 15 m provést pečlivý výběr cílových stromů + náhradníků (150-200/ha podle stanoviště)
- tvarová a uvolňovací probírka – uvolnění korun cílových stromů – koruny se nic nesmí dotýkat, vrůstavé stromy musí ven, protože brání rozvoji pravidelné, symetrické koruny
- silnější zásah – 15-25% aktuální zásoby znamená dvojnásobně větší tloušťkový přírůst než u zásahů s intenzitou 10%
- návratná doba 8- 10 let podle typu stanoviště
- podúroveň nás nezajímá, ničemu nevadí, není třeba utrácet peníze za její likvidaci

Pěstební zásady

- cílem produkce je obchodně nejzajímavější tloušťka a její co nejrychlejší dosažení (přestáváme sledovat věk)
- obnova v konceptu „mozaikových porostů“ – 0,20-0,30 ha
- Dvou fázová clonná seč – část stromů s nejlepšími korunami se ponechává pro druhou fázi a stále stupňují přírůst – minimalizace nebezpečí zavlčení kmenů
- větší nároky dubu na světlo (nelze provádět obnovu na malých ploškách s trvalým stínem)
- obnovu neprovádíme protože se nám dostavilo přirozené zmlazení, ale protože se blížíme dosažení cílové tloušťky a v té chvíli se teprve začínáme zajímat o úrodu semen a práci se zmlazením
- mozaikové porosty zajistí i prostorovou stabilitu (na rozdíl od velkoplošných forem hospodaření)

Výčetní základna – porovnání

Model „hustý les“ – 160 stromů, DBH 50 cm = 31,4 m²

- 37,5%

+ 28%

Model „přírůstový“ – 100 stromů, DBH 64 cm = 32,16 m²

Průměrné ceny za r. 2014 u dubu (Kč/m³)

- I. tř. jakosti – 13.196,-
- II. tř. jakosti – 5.355,-
- III. A/B tř. jakosti – 2719,-

